

Mrežna vidljivost hrvatskih arhiva

Stručni rad

UDK: 930.25(497.5):004.01

004.4

Ovaj rad proučava mrežne stranice arhiva u Hrvatskoj te analizira elemente povezane s njihovom vidljivošću na internetu. Uzorak za istraživanje obuhvaća sve mrežne stranice hrvatskih arhiva: 17 stranica državnih arhiva i mrežne stranice Hrvatskoga državnog arhiva. Za svaki arhiv analizirano je ima li metaoznake koje opisuju sadržaj stranice, ima li i Facebookovu stranicu, je li dizajn stranice prilagođen za prikaz na mobilnim uređajima različitih veličina, objavljuju li se obavijesti svaki mjesec na početnoj stranici te prate li korisnici mrežnih stranica s pomoću Googleove analitike. Za svaki aspekt istraživanja osim rezultata donesen je i zaključak. Dodatno se analizira koji mrežni poslužitelji održavaju stranice hrvatskih arhiva.

***Cljučne riječi:** Facebook, Googleova analitika, internetske objave, mrežne stranice arhiva, mrežni dizajn, vidljivost na internetu*

1. Uvod

U današnje vrijeme mrežne su stranice važan izvor informacija zbog mogućnosti lakoga pristupa i dijeljenja njihova sadržaja s pomoću različitih računalnih uređaja. Zbog toga se mnoge ustanove, uključujući i arhive, trebaju posvetiti tomu da imaju kvalitetne mrežne stranice koje predstavljaju ustanovu te daju obavijesti povezane s nedavnim aktivnostima ustanove. Mrežne stranice nakon stvaranja treba učiniti dostupnima na internetu te označiti oznakama za pretraživanje koje opisuju sadržaj stranice kako bi ga korisnici mogli lako pronaći. Da bi stranice ostale relevantne i ostvarile visoku posjećenost, potrebno je za njih redovito stvarati nove sadržaje koji bi mogli zainteresirati ciljne korisnike koji bi onda redovito pratili objave na stranici. Osim toga, bitno je da se stranice tehnički dobro održavaju jer stalno dolazi do tehnoloških promjena i novih trendova u mrežnome dizajnu. Zbog toga mnoge mrežne stranice izgledaju zastarjelo te nemaju prilagođen pregled za mobilne uređaje, što je vrlo važno jer prema mnogim istraživanjima oko trećina korisnika interneta u svijetu, pogotovo mladih, trenutačno se koriste

mobitelom za pregled sadržaja na internetu.¹ Osim službenih stranica arhiva na vlastitoj domeni bitno je imati i službene stranice na društvenim mrežama koje olakšavaju komunikaciju s ciljnom publikom te omogućavaju veću vidljivost na mreži, pogotovo među mlađim korisnicima. To se uglavnom odnosi na *Facebook*, koji je najpopularnija društvena mreža u zadnjih pet godina. *Facebook*, kao i druge popularne društvene mreže, omogućuje lako i brzo širenje obavijesti preko različitih profila korisnika. Zbog toga je idealna platforma za mrežno širenje obavijesti. Ti profili također mogu dijeliti objave i one time postaju dostupne novoj povezanoj skupini profila pa se tako obavijesti brzo šire. Zbog toga je bitno da arhivi imaju svoje stranice na *Facebooku*, koje moraju služiti kao podrška službenim stranicama.

2. Analiza mrežnih stranica hrvatskih arhiva

U radu za časopis *Arhivska praksa* 19 napravljena je kvalitativna tablična analiza podataka povezanih s prikazom informacija na mrežnim stranicama arhiva te tehničke aspekte poput responzivnoga dizajna i podrške za društvene mreže. Analizirano je sedam hrvatskih arhiva (Hrvatski državni arhiv, Državni arhiv u Zagrebu, Državni arhiv u Splitu, Državni arhiv u Rijeci, Državni arhiv u Osijeku, Državni arhiv u Karlovcu, Državni arhiv u Dubrovniku) i četiri svjetska arhiva (Nacionalni arhiv SAD-a, Savezni arhiv Njemačke, Nacionalni arhiv Japana, Nacionalni arhiv Ujedinjenoga Kraljevstva). Zaključak analize bio je da bi mrežne stranice hrvatskih arhiva trebalo osuvremeniti responzivnim dizajnom koji omogućuje ljepši i bolji pregled sadržaja te bi se dosta informacija i arhivskoga gradiva moglo prikazati s pomoću novih multimedijjskih mrežnih trendova kao što su vremenske lente, interaktivne karte, virtualne šetnje, igre, fotogalerije, i tako dalje.² Ovaj se rad donekle nastavlja na prethodni jer se ponovno odnosi na proučavanje mrežnih stranica arhiva, ali za razliku od prethodne analize, tu se proučavaju sve mrežne stranice hrvatskih arhiva te se analiziraju podatci povezani s njihovom čitkosti i vidljivosti na internetu poput responzivnoga dizajna koji omogućuje prilagođeni prikaz sadržaja za mobitele, *Facebookove* stranice za širenje objava te mogućnosti dijeljenja objava na društvenim mrežama uz pomoć tipka na objavama, metaoznake za *Googleovu* tražilicu koje detaljnije opisuju sadržaj stranice, redovitost objavljivanja novoga sadržaja te korištenje *Googleovom* analitikom koja daje statističke podatke o korisnicima koji održavaju stranice arhiva.

1 *Mobile Internet – Statistics & Facts*. Statista. 11.7.2017. URL: <https://www.statista.com/topics/779/mobile-internet/> (10. 8. 2017.).

2 Mihaljević, J. Mrežne stranice arhivskih ustanova kao suvremeni informacijski izvor i podrška za poslovanje. *Arhivska praksa* (Tuzla), 19 (2016), str. 330–346.

Tablica 1. Prikupljeni podatci na temelju kojih je provedena analiza

	Responzivni dizajn	Facebookova stranica	Detaljne metaoznake koje opisuju stranice	Redovito stvaranje objava na početnoj stranici	Mogućnost dijeljenja sadržaja na stranicama društvenih mrežama uz pomoć tipka	Mrežni poslužitelj	Uporaba Googleove analitike
Hrvatski državni arhiv	da	da	ne	da	ne	nepoznat	da
Državni arhiv u Bjelovaru	da	ne	da	da	da	HETZNER	ne
Državni arhiv u Dubrovniku	ne	ne	da	ne	ne	I. T. Plus d.o.o.	ne
Državni arhiv u Gospiću	da	ne	da	ne	ne	Avalon d. o. o.	ne
Državni arhiv u Karlovcu	da	ne	da	ne	ne	IT SOFT d.o.o.	ne
Državni arhiv za Međimurje	ne	ne	ne	da	ne	ecotel communication	ne
Državni arhiv u Osijeku	ne	da	ne	da	ne	HETZNER	ne
Državni arhiv u Pazinu	ne	da	da	da	ne	OVH SAS	ne
Državni arhiv u Rijeci	ne	ne	ne	ne	ne	Hrvatski Telekom d.d.	ne
Državni arhiv u Sisku	da	ne	ne	da	da	POSLuH d.o.o.	ne
Državni arhiv u Virovitici	da	ne	da	ne	ne	Sedmi Odjel d.o.o.	ne
Državni arhiv u Slavenskom Brodu	ne	da	ne	da	da	Avalon d.o.o.	ne
Državni arhiv u Zadru	ne	da	ne	da	ne	HETZNER	da
Državni arhiv u Zagrebu	da	da	ne	da	da	I. T. Plus d.o.o.	ne
Državni arhiv u Splitu	da	ne	da	da	ne	Avalon d.o.o.	ne
Državni arhiv u Šibeniku	ne	da	ne	ne	ne	Optima Telekom	ne

Državni arhiv u Varaždinu	ne	da	ne	ne	ne	T-Mobile Croatia	ne
Državni arhiv u Vukovaru	ne	ne	ne	ne	ne	CyrusOne	ne

2.1. Alati za provedbu analize

Popis s mrežnim poveznicama na službene stranice hrvatskih arhiva brzo se mogao pronaći na karti arhiva Hrvatskoga arhivističkog društva.³ Uzorak za analizu obuhvaća 17 područnih arhiva i Hrvatski državni arhiv. Državni arhiv u Križevcima nema svoje službene mrežne stranice, pa nije mogao biti uvršten u analizu kao ostali područni arhivi. Svi su podatci zapisani u radnome listu *Excelove* tablice unutar koje su se izradili statistički podatci prikazani grafikonima. Za provjeru metapodataka stranice rabio se mrežni alat *Exadium*, koji omogućuje vađenje naslova i opisa stranica za kopiranu mrežnu poveznicu.⁴ Za provjeru rabe li se stranice *Googleovom* analitikom upotrijebljen je *GA Checker*.⁵ Za provjeru mrežnoga poslužitelja upotrebljavao se mrežni alat *Web Hosting Search Tool*, koji za mrežnu adresu može izvaditi naziv mrežnoga poslužitelja, ime servera i IP adresu.⁶

2.2. Posjedovanje i uporaba Facebookove stranice

Najprije se analiziralo imaju li arhivi svoje službene stranice na *Facebooku*. Stranice društvene mreže tražile su se preko službenih stranica zbog mogućnosti izrade lažnih stranica jer *Facebook* omogućuje bilo kojemu registriranomu korisniku da stvori promotivnu stranicu o bilo čemu. Zbog toga na *Facebooku* postoje tri stranice o Hrvatskome državnom arhivu od kojih je samo jedna službena koju održava osoblje arhiva, a druge su se dvije stranice poslije spojile u jednu neslužbenu stranicu koja samo služi kao potpora ustanovi, a održavaju ju vanjski podražavatelji.⁷ *Facebookova* stranica jednako je važna za oglašavanje aktivnosti arhiva na mreži zbog prethodno spomenute mogućnosti raspacavanja informacija od jednog korisnika do drugoga. Zabilježeno je da se *Facebookom* trenutačno koristi oko 1,96 milijarda korisnika na mjesec, što ga i dalje čini najkorištenijom društvenom mrežom unatoč tomu što novijim društvenim mrežama kao što su *Instagram* (oko 600 milijuna korisnika na mjesec) i *Twitter* (oko 319

3 *Arhivi u Hrvatskoj*. Hrvatsko arhivističko društvo. 19. 6. 2016. URL: <http://had-info.hr/arhivi-u-hrvatskoj> (25. 5. 2017.).

4 *Quickly view metadata (title, description and keywords) of a list of urls / websites*. Exadium. URL: <http://www.exadium.com/tools/metadata/> (29. 5. 2017.).

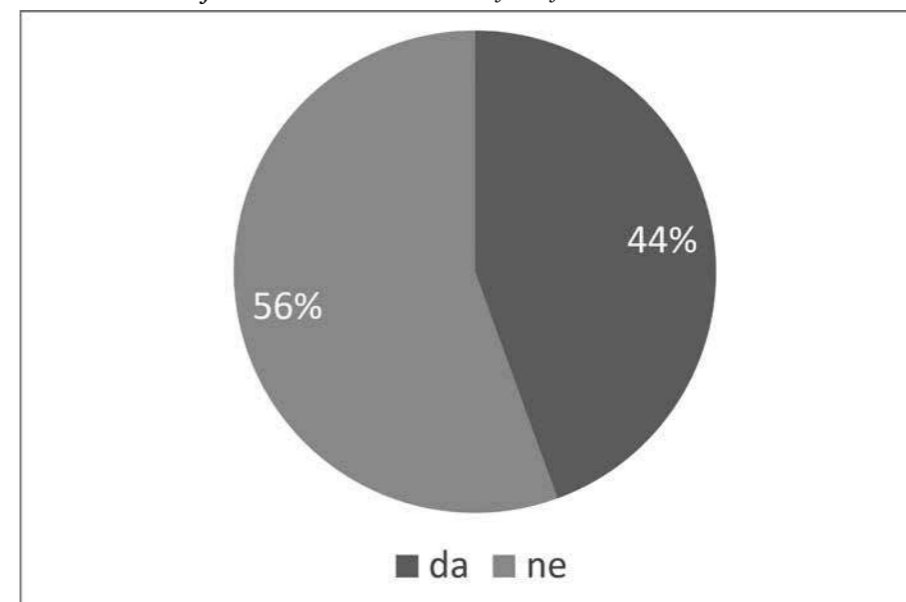
5 *Check Your Site for Missing Google Analytics Tracking Code*. GA Checker. URL: <http://www.gachecker.com/> (29. 5. 2017.).

6 *Web Hosting Search Tool, Reviews & More*. WhoIsHostingThis.com. URL: <http://www.whoishostingthis.com/> (29. 5. 2017.).

7 *Facebook search – Hrvatski državni arhiv*. Hrvatski državni arhiv. URL: <https://www.facebook.com/search/pages/?q=hrvatski%20arhiv> (28. 5. 2017.).

milijuna korisnika na mjesec) raste popularnost.⁸ Zbog toga je vrlo važno da se arhivi koriste *Facebookom* u svrhu promocije svojih aktivnosti jer time mogu pokriti golemu populaciju ljudi. Od osamnaest arhiva u Hrvatskoj osam ih ima *Facebookovu* stranicu, što čini 44 % arhiva u Hrvatskoj. Ti su arhivi Hrvatski državni arhiv te državni arhivi u Osijeku, Pazinu, Slavonskome Brodu, Zadru, Zagrebu, Šibeniku i Varaždinu.

Graf 1. Postotak hrvatskih arhiva koji imaju Facebookovu stranicu

Više od pola hrvatskih arhiva još nema *Facebookovu* stranicu. Sve više raste oglašavanje preko mreže te ono polagano prerasta tradicionalno oglašavanje, koje uključuje novine, plakate i letke ili oglašavanje na televiziji. Mrežno je oglašavanje jeftinije i ekonomičnije jer ne zahtijeva izradu više promotivnih materijala koji se moraju fizički raspacavati. Osim toga mnogo je lakše trajno izmijeniti objavljen mrežni nego novinski članak.⁹ Od spomenutih arhiva mogućnost dijeljenja sadržaja s pomoću tipaka za društvene mreže koje se nalaze u objavi imaju samo državni arhivi u Bjelovaru, Zagrebu, Sisku i Slavonskome Brodu. Te tipke omogućuju da se pročitana objava brzo podijeli na određenoj društvenoj mreži.

8 *Most famous social network sites worldwide as of April 2017, ranked by number of active users (in millions)*. statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> (28. 5. 2017.).

9 Thackeray, R., Neiger, Brad L., Hanson, C., McKenzie, James F. Enhancing Promotional Strategies Within Social Marketing Programs: Use of Web 2.0 Social Media. *Health Promotion Practice* (grad). (2006) broj časopisa, str. 339–440.

Nacrt prijedloga Zakona o arhivskom gradivu i arhivima

OD DAZ

7. travnja 2017. g. ministrica kulture dr. sc. Nina Obuljen Koržinek predstavila je Nacrt prijedloga Zakona o arhivskom gradivu i arhivima i pozvala svu „zainteresiranu stručnu i ostalu javnost da se uključi u javnu raspravu o Zakonu, kako bismo imali što kvalitetnije rješenje za budućnost arhivske djelatnosti.“ Tekst Nacrta otvoren je za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću trajati trideset dana.

Više na <http://www.min-kulture.hr/default.aspx?id=18515>

Podijelite...

Slika 1. Prikaz mogućnosti dijeljenja objave na stranicama Državnoga arhiva u Zagrebu

2.3. Redovito objavljivanje sadržaja na mrežnim stranicama

Facebookove stranice, kao i druge stranice društvenih mreža, moraju se redovito održavati. Redovito se na stranice moraju stavljati nove objave kako bi se zadržala relevantnost među postojećim korisnicima kojima se stranica sviđa (*like*). Potpora tih korisnika koji dijele objave dovest će i do novih korisnika kojima isto treba zadržati pozornost kako bi i oni u budućnosti proširili obavijesti još većemu broju korisnika. Da bi se proširile, objave na mreži moraju biti zanimljive korisnicima. Većina hrvatskih arhiva redovito stavlja nove objave na službenoj i Facebookovoj stranici te gotovo svaka Facebookova stranica arhiva ima više od 100 oznaka sviđanja (*likeova*). Objave na Facebooku najčešće se odnose na događaje u arhivima poput izložaba, predstavljanja publikacija, stručnih predavanja i arhivističkih skupova. Facebookove stranice arhiva često u svojim objavama sadrže slike s izložaba, skupova te drugih događanja u arhivu koja se ne moraju nužno spominjati na službenim stranicama. Također se objavljuju pozivnice, čestitke i najave za događanja te informacije o gradivu koje se čuva u arhivu. Arhivi ne objavljuju mnogo vijesti povezanih s arhivskom praksom u svijetu te druge zanimljive arhivske sadržaje koji nisu izravno povezani s tim arhivom.

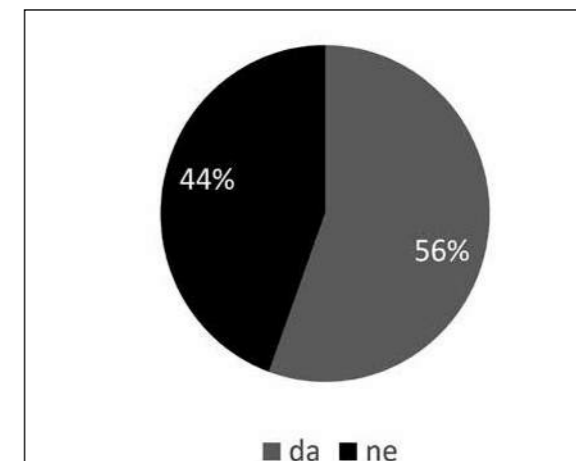
Slika 2. Primjer objave događaja na Facebookovoj stranici Državnoga arhiva u Osijeku

2.4. Responzivan dizajn mrežnih stranica

Razvojem interneta počela se razvijati i mobilna tehnologija s pomoću koje se sve češće pregledava internet. Pojavio se problem da mrežne stranice nisu bile pregledne na manjim zaslonima, pa se počeo razvijati responzivan dizajn koji je omogućio grafičko prilagođavanje sadržaja stranice uređajima različitih rezolucija. Danas, kad se izrađuje dizajn za mrežne stranice, prvo se radi na tome da sadržaj bude pregledan na mobilnim uređajima s manjim zaslonima, a tek onda na većim računalnim zaslonima.¹⁰

Treba naglasiti da 56 % hrvatskih arhiva redovito objavljuje obavijesti na službenoj početnoj stranici. Pod redovito misli se najmanje tri obavijesti na mjesec od kojih svaka sadržava slike ili videozapis. Ostalih 44 % arhiva koji uključuju državne arhive u Dubrovniku, Gospiću, Karlovcu, Rijeci, Virovitici, Šibeniku, Varaždinu i Vukovaru najčešće objave samo jednu obavijest u nekoliko mjeseci, što nije dobro za vidljivost arhiva na mreži jer su stranice time siromašne sadržajem i manje aktualne za mrežne tražilice. Tih 44 % arhiva ne iskorištava mogućnosti mrežnih stranica za lakše i brže širenje obavijesti većemu broju ljudi.

Graf2. Postotak arhiva koji redovito na mjesec objavljuju sadržaje na mrežnim stranicama

¹⁰ Gasston, P. *Moderni web : responzivni web dizajn uz HTML5, CSS3 i JavaScript*. Zagreb : Dobar plan, 2013, str. 41–48.

Slika 3. Prikaz responzivnog dizajna stranice Hrvatskoga arhivističkog društva

Mrežne stranice koje su rađene preko sustava za upravljanje mrežnim sadržajem (engl. CMS) poput *WordPressa*, *Drupal* i *Joomla* već u početku imaju namješten responzivni dizajn poput stranice Državnoga arhiva u Zagrebu. Problem su stare mrežne stranice koje su rađene na starim sustavima ili izrađene i održavane ručno pisanjem HTML koda. Te su stranice bile izrađene krajem 1990-ih i početkom 2000-ih kad se mobiteli

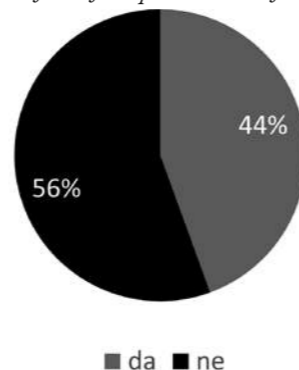
nisu svakodnevno upotrebljavali za pregled interneta. Zbog toga se velik broj tih stranica ne prikazuje dobro na mobitelima te je nekim sadržajima nemoguće pristupiti jer zahtijevaju uporabu starije verzije *Jave* ili instalaciju *Flash playera*. Stare mrežne stranice katkad je zahtjevno osuvremeniti jer zahtijevaju migraciju cijeloga sadržaja iz stare programske podrške na novu, pa tu može biti dosta tehničkih problema. U analizi se pokazalo da samo 44 % arhiva ima responzivan mrežni dizajn. To uključuje stranice državnih arhiva u Bjelovaru, Gospiću, Karlovcu, Sisku, Virovitici, Zagrebu i Splitu te nove stranice Hrvatskoga državnoga arhiva.

Ostale mrežne stranice arhiva teže je pregledavati na mobilnim uređajima zato što se mora redovito prstim mijenjati veličina slike na zaslonu. U budućnosti bi te stranice trebalo osuvremeniti kako bi postale lakše za pregled na mobilnim uređajima i vizualno ljepše.

2.5. Detaljne metaoznake koje opisuju stranicu

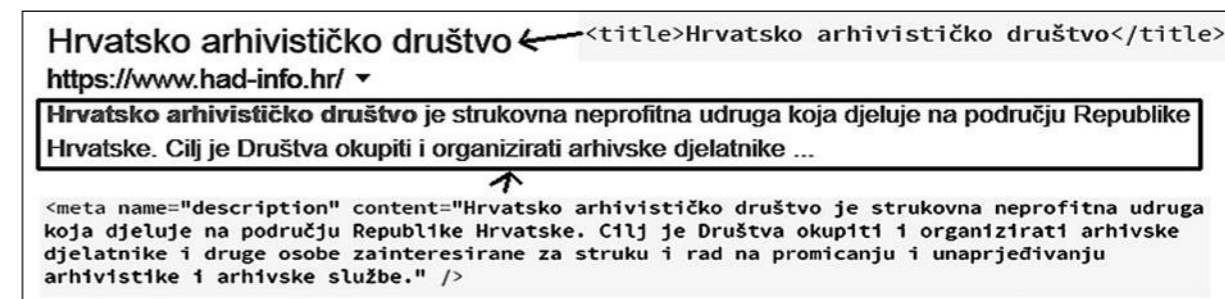
Svi sadržaji na internetu poput slike, teksta te videozapisa i audiozapisa mogu se označiti za tumačenje s pomoću metaoznaka koje su zapisane u HTML kodu. Te metaoznake označavaju internetski sadržaj koji mogu pročitati i kategorizirati mrežne tražilice poput *Googlea* i *Binga*. Na temelju kategorizacije sadržaja s pomoću metaoznaka, tražilice korisnicima nude podatke tijekom pretrage interneta. Zbog toga su metaoznake kao naslov mrežne stranice, opis mrežne stranice, glavna ikona mrežne stranice, i tako dalje, bitne u predstavljanju i pronalaženju sadržaja na internetu. Te će se metaoznake prikazati tijekom traženja stranice u popisu

Graf 3. Postotak mrežnih stranica arhiva koje imaju responzivan dizajn

mrežne tražilice. U slučaju da stranica nema određene metaoznake, onda se uzimaju prvi dijelovi teksta za opis mrežne stranice, što nije dobro jer uglavnom na početku svake stranice mrežnoga mjesta nalazi se datum, adresa i e-adresa, a ti se sadržaji uglavnom ne odnose na sadržaj objave mrežne stranice.

Slika 4. Prikaz tumačenja i prikazivanja metaoznaka tijekom pretraživanja s pomoću Googleove tražilice

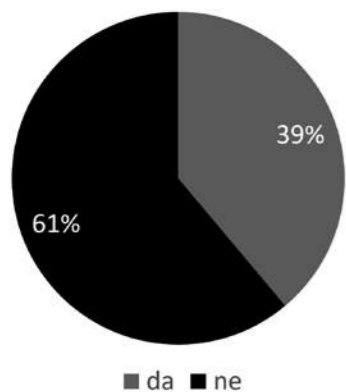
Nedavno je *Facebook* stvorio svoje metaoznake koje se upotrebljavaju za dijeljenje obavijesti iz drugih mrežnih stranica preko njihove stranice. Na temelju tih metaoznaka za kopiranu mrežnu adresu automatski će se stvoriti skraćena objava na njihovoj stranici koja sadržava sliku, opis i poveznicu na stranicu. Korisno je navesti te metaoznake kako bi se kontrolirano prikazao sadržaj objave na *Facebookovoj* stranici.

Sve mrežne stranice hrvatskih arhiva imaju naslov, ali ih samo sedam, to jest 39 %, ima detaljne metaoznake koje daju opise za sadržaj stranice. Na primjer stranica Državnoga arhiva u Gospiću trenutno ima za opis svoje početne stranice pozivnicu na InterLiber iz 2015. Nije napisan opis stranice te je *Google* u trenutku indeksiranja stranice uzeo posljednju objavu. Isti problem imaju državni arhivi u Rijeci i Osijeku. Neke stranice, poput stranica državnih arhiva u Splitu i Zagrebu, jedino sadržavaju opis za početnu stranicu, ali ne i za ostale stranice. Određene *Facebookove* metaoznake imaju stranice Državnoga arhiva za Međimurje i Državnoga arhiva

Slika 5. Prikaz stvaranja objave za kopiranu adresu na temelju Facebookovih metaoznaka

Split. Kod ostalih stranica arhiva *Facebook* automatski stvara metaoznake na temelju postojećih običnih metaoznaka s time da za određene arhive ne može izvući sliku koja predstavlja stranicu.

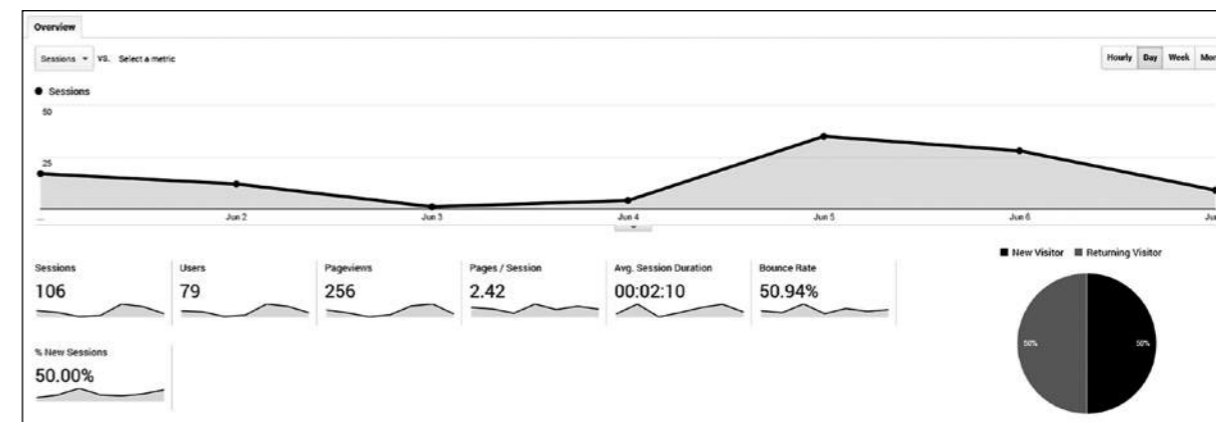
Problem detaljnih oznaka koje opisuju sadržaje mrežne stranice također bi se trebao poboljšati s izradom novih mrežnih stranica s pomoću sustava za upravljanje mrežnim sadržajem. Stranice napravljene s pomoću tih sustava nemaju problema s dodavanjem metaoznaka za stranice jer njih unosi korisnik kad piše objave u grafičkom sučelju. Naslov objave postaje naslov mrežne stranice na kojoj je objava, glavni tekst objave stavlja se u metaoznaku za opis stranice. Za sliku koja najčešće predstavlja stranicu uzima se prva slika u objavi ili, ako nema slike u objavi, logotip stranice. Te oznake također postaju operabilne i za različite društvene mreže poput *Facebooka*.

Graf 4. Postotak arhiva koji se koriste metaoznakama za detaljniji opis svojega sadržaja

2.6. Korištenje Googleovom analitikom

Googleova analitika mrežni je alat koji omogućuje praćenje korisnika koji pristupaju mrežnim stranicama. S pomoću nje daje se statistički uvid o tome koliko korisnika na dan pristupa stranici, u koje vrijeme pristupaju, s kojega mjesta, pristupaju li s mobitela ili računala, kojim se mrežnim preglednikom služe i, najvažnije, koje sadržaje mrežnih stranica najviše pregledavaju te kojim ih redoslijedom pregledavaju. Za uporabu *Googleove* analitike potrebno je imati *Googleov* račun preko kojega se prijavljuju mrežne stranice za praćenje. Da bi se omogućilo praćenje, korisnik mora kopirati određeni dio koda na mrežne stranice koje održava te se uspostavlja veza između mrežnih stranica i alata za praćenje korisnika. *Googleova* analitika sve aktivnosti korisnika prikazuje u vremenskim linijama, a postotke u kružnim grafikonima.

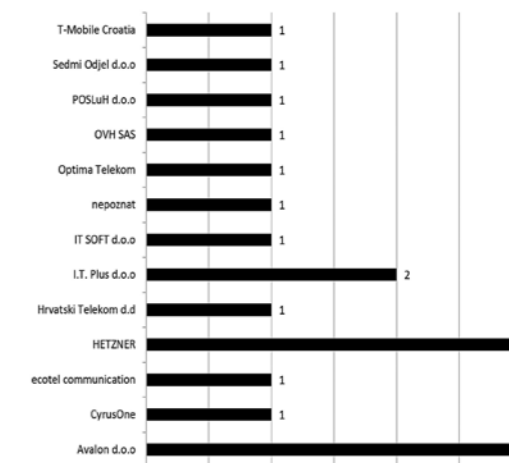
Korisno je da se mrežne stranice koriste jednim od alata za praćenje korisnika poput *Googleove* analitike jer s pomoću tih alata možemo odrediti uspješnost mrežne stranice te popularnost određenih sadržaja. Na temelju toga možemo poboljšati sadržaje i usluge koje se nude na mrežnim stranicama. Od hrvatskih se arhiva jedino Hrvatski državni arhiv i Državni arhiv u Zadru koriste *Googleovom* analitikom. Praćenje korisnika mrežnih stranica pruža arhivima vrijedne povratne informacije o posjetima i pregledima korisnika te omogućuje arhivima da na temelju tih informacija poboljšaju svoje usluge.

Slika 6. Pregled vremena posjeta stranice u sučelju Googleove analitike

2.7. Korištenje mrežnim poslužiteljima

Mrežni poslužitelj (engl. *web host*) korisnicima interneta omogućuju uporabu mrežnoga sustava za pohranu i održavanje mrežnih stranica, slika, videa ili bilo kojega drugoga informacijskog sadržaja. Mrežni poslužitelji naplaćuju svoje usluge korisnicima jer se oni koriste njihovim mrežnim računalima (serverima) za pohranu i pristup podacima.¹¹ Veća brzina pristupa podacima, zaštita podataka, mrežna domena i kapacitet pohrane dodatno se naplaćuju. Zbog toga je bitno odabrati dobrog mrežnog poslužitelja. Mjesečno plaćanje održavanja mrežnih stranica ovisi o diskovnome prostoru te mogućem broju domena i može biti od oko 20 do 50 kn,¹² a registracija domene *.hr* dodatno se plaća oko 500 do 600 kn na godinu, a za domene *.com* ili *.org* plaća se oko 100 kn na godinu.¹³ Većina mrežnih poslužitelja danas, poput *Avalona* i *POSLuH-a* u Hrvatskoj, održava

Graf 5. Mrežni poslužitelji kojima se koriste stranice hrvatskih arhiva

11 Panian, Ž. *Informatički enciklopedijski rječnik: M – Z*. Zagreb: Europapress holding d. o. o., 2005., str. 277.

12 *Web hosting paketi skrojeni prema Vašim potrebama*. POSLuH web hosting usluge. URL: <https://www.posluh.hr/web-hosting> (29. 5. 2017.).

13 Registracija domene. *Avalon*. URL: <https://www.avalon.hr/registracija-domene/> (29. 5. 2017.).

mrežne stranice s pomoću tehnologije oblačnoga računalstva (engl. *cloud computing*) koja održava mrežnu stranicu s pomoću više poslužitelja i računala koji se nalaze na različitim lokacijama.¹⁴ To omogućava veću sigurnost pohrane sadržaja jer je sadržaj pohranjen na više lokacija. Hrvatski arhivi uglavnom se koriste različitim mrežnim poslužiteljima.

Najkorišteniji su mrežni poslužitelji *Avalon*, koji održava stranice državnih arhiva u Gospiću, Slavonskome Brodu i Splitu te stranice Hrvatskoga arhivističkog društva i njemački *Hetzner*, koji održava stranice državnoga arhiva u Osijeku, Zadru i Bjelovaru. Vjerojatan je razlog za korištenje njemačkoga mrežnog poslužitelja jeftina cijena održavanja stranice, koja može biti, ovisno o odabiru diskovnog prostora, od 2 do 20 eura na mjesec.¹⁵ Državni arhivi u Zagrebu i Dubrovniku koriste se uslugama hrvatskoga poslužitelja *I. T. Plus d. o. o.* Mrežni je poslužitelj Hrvatskoga državnog arhiva nepoznat, ali s obzirom na to da je riječ o matičnome arhivu, vjerojatno je održan na vlastitome poslužitelju ili poslužitelju mjerodavne ili srodne ustanove.

3. Zaključak

Na temelju svih rezultata možemo vidjeti da većina arhiva nema svoju stranicu na *Facebooku*, da njihove mrežne stranice nemaju dizajn koji je prilagođen za pregled na mobitelima i da opisi većine sadržaja mrežnih stranica nisu iscrpni. Mrežne stranice hrvatskih arhiva, uz iznimku dvaju arhiva, ne prate svoje korisnike. Ipak, većina mrežnih stranica arhiva redovito objavljuje novosti te one ostaju i dalje vidljive kada se ispišu njihovi nazivi u *Googleovu* tražilicu. Postotci za stranice koji nemaju responzivan dizajn, metaoznake za opis stranice i *Facebookove* stranice, ne odstupaju previše od stranica koje sve to imaju s izračunatim prosječnim rasponom od 15 %. Svi spomenuti problemi mogu se ispraviti, što možemo vidjeti i po tome što se tijekom pisanja ovoga rada obnovila stranica Hrvatskoga državnog arhiva te je prošle godine Hrvatsko arhivističko društvo obnovilo svoju mrežnu stranicu. Internetske tehnologije jako se brzo razvijaju. Stvara se više naprednih mogućnosti za slanje i prikaz informacija, ali te napredne mogućnosti zahtijevaju redovitu nadogradnju programske i strojne podrške. Zbog toga mrežne stranice vrlo brzo zastarijevaju ako se ne stignu na vrijeme nadograditi te zbog toga nakon nekoga vremena zahtijevaju obnovu cijeloga sadržaja. Arhivi bi više pozornosti trebali posvetiti svojim digitalnim i mrežnim sadržajima jer se i oni trebaju očuvati te postupno prilagođavati za prikaz s pomoću suvremene tehnologije.

¹⁴ Halonja, A. Umjereno oblačno računalstvo. *Hrvatski jezik* (Zagreb). 1, 3 (2014), str. 27–28.

¹⁵ *Web Hosting Level 1*. Hetzner Online GmbH. URL: https://www.hetzner.de/hr/hosting/produkte_webspace/level1 (29. 5. 2017.).

Literatura

Arhivi u Hrvatskoj. Hrvatsko arhivističko društvo. 19. 6. 2016. URL: <http://had-info.hr/arhivi-u-hrvatskoj> (25. 5. 2017.).

Check Your Site for Missing Google Analytics Tracking Code. GA Checker. URL: <http://www.gachecker.com/> (29. 5. 2017.).

Facebook search – Hrvatski državni arhiv. Hrvatski državni arhiv. URL: <https://www.facebook.com/search/pages/?q=hrvatski%20arhiv> (28. 5. 2017.).

Gasston, P. *Moderni web : responzivni web dizajn uz HTML5, CSS3 i JavaScript*. Zagreb : Dobar plan, 2013.

Halonja, A. Umjereno oblačno računalstvo. *Hrvatski jezik* (Zagreb). 1, 3 (2014), str. 27–28.

Mihaljević, J. Mrežne stranice arhivskih ustanova kao suvremeni informacijski izvor i podrška za poslovanje. *Arhivska praksa* (Tuzla), 19 (2016), str. 330–346.

Mobile Internet – Statistics & Facts. Statista. 11. 7. 2017. URL: <https://www.statista.com/topics/779/mobile-internet/> (10. 8. 2017.).

Most famous social network sites worldwide as of April 2017, ranked by number of active users (in millions). Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/272014/global-social-networks-ranked-by-number-of-users/> (28. 5. 2017.).

Panian, Ž. *Informatički enciklopedijski rječnik: M – Z*. Zagreb : Europapress holding d. o. o., 2005.

Quickly view metadata (title, description and keywords) of a list of urls / websites. Exadium. URL: <http://www.exadium.com/tools/metadata/> (29. 5. 2017.).

Registracija domene. *Avalon*. URL: <https://www.avalon.hr/registracija-domene/> (29. 5. 2017.).

Thackeray, R., Neiger, Brad L., Hanson, C., McKenzie, James F. *Enhancing Promotional Strategies Within Social Marketing Programs: Use of Web 2.0 Social Media*. *Health Promotion Practice* (mjesto izdavanja). (2006) broj, str. 339–440.

Web Hosting Level 1. Hetzner Online GmbH. URL: https://www.hetzner.de/hr/hosting/produkte_webspace/level1 (29. 5. 2017.).

Web hosting paketi skrojani prema Vašim potrebama. POSLuH web hosting usluge. URL: <https://www.posluh.hr/web-hosting> (29. 5. 2017.).

Web Hosting Search Tool, Reviews & More. WhoIsHostingThis.com. URL: <http://www.whoishostingthis.com/> (29. 5. 2017.).

Summary

VISIBILITY OF THE WEBSITES OF THE CROATIAN ARCHIVES

This paper analyses websites of the Croatian archives with respect to their visibility on the Internet. All the Croatian archives websites, i.e. local archives and the Croatian State Archives, are analysed. The paper analyses the existence of metadata which describe the content on the webpage, the presence of an official Facebook site, the responsiveness of the design of the websites for browsing on different mobile phones, the frequency of publication of new content, the hosting of websites, and the use of Google analytics for following the visitors of the websites. Each aspect of the analysis is followed by a separate conclusion.

Keywords: *archives websites, Facebook, Google analytics, online visibility, web design, website posts*